

Modruški zbornik, sv. IV.-V., Katedra Čakavskog sabora Modruše, Modruš, 2011., 184 str.

Svezak IV.–V. dvobroja *Modruškog zbornika*, u izdanju nakladnički iznimno poduzetne Katedre Čakavskog sabora Modruše, sadrži znanstvene radove u kojima se obrađuju raznovrsni aspekti povijesne i kulturne baštine potkapelskog prostora. Ovdje predstavljeni radovi poglavito su rezultat terenskih i arhivskih istraživanja, a poticanje temeljnih istraživačkih aktivnosti kulturne i prirodne baštine toga kraja zasigurno je i temeljni cilj ove edicije.

Nakon uvodnog slova urednika Borisa Olujića (1–2), Zbornik otvara rad Sanje Vulić »O marijanskim pučkim blagdanskim imenima u središnjoj Hrvatskoj« (3–15). U tekstu se

rašćlanju pučka imena, ponajprije onih marijanskih blagdana koji su se osobito obilježavali u Ogulinsko-modruškoj udolini (pučka imena blagdana Svijećnice i Blagovijesti te pučka imena Uznesenja Marijina, Rođenja Marijina i Bezgrješnoga Začeca). Analiza je provedena na osnovi terenskog rada marijanskih pučkih blagdanskim imena koji je autorica izvršila u Zagorju Ogulinskom, Ogulinu, Oštarijama i Turković Selu. Spomenuta se blagdanska imena uspoređuju sa stanjem govora Hrvata u Hajmašu u Mađarskoj, koji su podrijetlom iz ogulinskoga kraja, te zatim s marijanskim pučkim blagdanskim imenima u nekim drugim govorima na području središnje Hrvatske.

Slijedi sažet prilog Petra Runje »Antun Zadrani, dominikanac, biskup modruški!« (17–20) u kojem autor na osnovi nekoliko novih arhivskih podataka pokazuje da je Antun Zadrani (sin Stjepana i Drage Ptičarić) bio posvećen za modruškoga biskupa nakon smrti (1480.) biskupa Nikole Modruškog. Rad »Žene Frankopanke« (21–81), autorice Marije Šercer, upravljen je na proučavanje životnih uvjeta 14 žena koje su rođene Frankopan (Frankapan) ili su udajom dospjele u navedenu obitelj. Posebnu pozornost autorica poklanja povezanosti nekih od žena iz obitelji Frankopan s pojedinim kulturno-umjetničkim spomenicima. Tako se uz Katarinu Nelipić i Elizabetu Petö de Gerse vezuju nadgrobne ploče, a kod Lujze Aragonske ukazuje se na vjerojatnost postojanja njezina sarkofaga. Navode se i darovi (relikvijari) Barbare Frankopan pojedinim crkvama, donose korisna saznanja o opremi Ižote Frankopan, kao i o bogatstvu Beatriče, udovice Ivaniša Korvina. Posebna se pozornost posvećuje trima Frankopankama po imenu Katarina koje su se istaknule u nakladničkoj djelatnosti.

»Grbovi plemstva ogulinskoga kraja« naslov je rada koji potpisuje Enver Ljubović (83–111). Rad je prilog proučavanju i promišljanju ogulinskoga plemstva i njegova heraldičkoga znakovlja kroz različita povijesna razdoblja. Autor u prilogu donosi i opisuje nekoliko grbova plemićkih obitelji ogulinskoga kraja te navodi podatke o njihovu podrijetlu (Kurelac, Juraić, Luketić, Magdić, Mesić, Mihaljević, Prebjeg, Puškarić, Rebrović, Salopek, Turković). U radu »Postanak naselja i gradnja crkve Bl. Dj. Marije od Čudesa u Oštarijama« (113–135) Ivan Tironi ukazuje na graditeljske osobitosti zavjetne crkve krčkih knezova Frankopana u Oštarijama. Podignuta je u drugoj polovini 15. stoljeća, a prema mišljenju autora nastala je pod utjecajem onodobne graditeljske aktivnosti prilikom podizanja kraljevske kapele sv. Jurja u Bečkome Novom Mjestu. Obnova i regotizacija crkve u Oštarijama izvršeni su početkom 19. stoljeća i u prvim desetljećima 20. stoljeća.

Slijedi rad Borisa Olujića »Istraživanje arheološkog lokaliteta Viničica kod Josipdola (2005.–2010.)« (137–160). Riječ je o arheološkom lokalitetu čija važnost pretpovijesnog naselja u velikoj mjeri nadilazi lokalne okvire. Tijekom dugog postojanja to je naselje iskoristilo svoj povoljan geostrateški položaj i odigralo ulogu posrednika u povezivanju unutrašnjosti, jadranske obale, alpskog i balkanskog prostora.

Završni rad u Zborniku naslovljen je »Trodimenzionalna geodetska izmjera za potrebe geodinamičkih i geoloških istraživanja Staroga grada Modruša« (159–181), a potpisuje ga skupina autora s Geološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Boško Pribičević, Almin Đapo, Vanja Miljković, Luka Babić, Ela Vela i Branko Kordić). Riječ je o početku sustavnoga rada na snimanju postojećeg stanja te pripremnim radovima za složen i opsežan posao zaštite, konzervacije i istraživanja tog iznimnoga srednjovjekovnog lokaliteta.

Modruški zbornik, čije se izlaženje unatoč financijskim i drugim teškoćama redovito nastavlja, vrijedan je izdavački poduhvat iza kojega stoje malobrojni, ali uporni pregaoci očuvanja povijesne i kulturne baštine toga kraja. Kvalitetom i raznovrsnošću priloga i ovaj će dvobroj zasigurno pronaći put do znanstvene javnosti, ali i do širega čitateljstva koje o potkapelskom kraju želi saznati nešto više.

Lovorka Čoralić